

Inserati se sprejemajo in volja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemar velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Vojaška postava pa vlada.

Z Dunaja 17. novembra.

Razni politični krogi si nad vojaško postavo belijo glave. Vlada želi, da bi se dotedanja postava za deset let podaljšala, ker bi sicer naše cesarstvo lahko zgubilo veljavo, katero dosedaj med evropskimi državami vživa, in ki mu je neobhodno potrebna, da se obvaruje nevarnosti, katere mu od vseh strani pretijo. Poljaki so sklenili v tem smislu ravnati in za vladni predlog glasovati. Tudi Čehi so pripravljene ministerstvo v tem oziru podpirati, dasiravno vojaško breme hudo tare narode avstrijske. Enako se je v vojaškem odseku izrazil načelnik desnega središča, grof Hohentwart, ki je priporočal, da naj se ta postava nespremenjena sprejme. Njegov klub sicer še ni na drobno pretresal, pa že zdaj smemo reči, da bode ogromna večina njegovih prijateljev v njegovem smislu glasovala. Nekateri poslanci, med njimi tudi poslanci slovenski so iz prva nameravali za to postavo le tedaj glasovati, ako bode vlada dejansko pokazala, da hoče uslišati skromne tirjatve naroda slovenskega in spolniti njihove v državnih postavah vtemeljene želje. Dolgo namreč se ni vedelo, na katero stran da se bode vlada nagnila in jo je resna volja tudi za narode slovanske kaj storiti ali ne; pa zaupanje, katero voditelji desne stranke pri vladi in kroni vživajo, in zagotovila, ki jih jim je ministerstvo dalo, so razne pomislke odstranila; večina poslancev se v tem strinja, da bode za vojaško postavo glasovala po želji vlade in ji s tem zopet razodela svoje popolno zaupanje, nadejaje se, da bode tudi vlada to po vrednosti cenila in ostala

mož beseda. Zlatih obljub bilo je doslej dovolj, menda je vsaj sedaj prišel čas, ko se bode začela dobra volja vlade razodevati tudi v dejanji.

Podaljšanje vojaške postave pa nikakor ne zabranjuje, da bi se ne vslušale želje o raznih polajšavah glede vojaščine, katere si s slovanskimi poslanci enako silno želé tudi kmečki nemški poslanci, in katere zamore vlada prav lahko dovoliti na podlagi dosedanje postave, kakor polajševanje pri oproščevanju kmečkih sinov, bogoslovcev itd. Najbrže se bodo te želje v resolucijah vladi naznanile o pretresovanju vojaške postave.

Vlada je pa te misli, da potrebuje za vojaško postavo dve tretjini glasov vseh pri obravnavi navzočih poslancev. Na desnico se sme iz prej omenjenih vzrokov zanesti, kaj pa bodo storili liberalci, tega sedaj za trdno še nihče ne vé, vendar pa je iz poročil nemško liberalnih listov razvidno, da bode tudi mnogo levičarjev glasovalo za vladni predlog. Pred nekimi dnevi so namreč razni listi naznanjali, da je mnogo poslancev leve stranke sklenilo, da se gledé te postave ne bodo ozirali na klubove sklepe in glasovali za podaljšanje vojaške postave na deset let, ako se zniža čas vojaškega službovanja in število vojakov, ki imajo v mirnem času ostati v orožji. Pa vlada o teh pogojih noče nič slišati in vse žile naperjena, da bi tudi mnogi liberalci glasovali za brezpogojni sprejem vojaške postave. Današnji listi sicer trdijo, da se to nikakor ne bode zgodilo in da bode leva stranka pri vojaški postavi soglasno ravnala, vendar pa tega nihče ne verjame zlasti pri poslancih ne, ki so v državnih službah in katere hočejo neki

prav trdo prijeti, da vladi ne bodo nasprotovali. Ministerstvu je vse na tem ležeče, da njeni predlogi glede vojaške postave obveljajo, ker je to najiskrenjša želja presvitle krone, in hoče odstopiti, če bi za nje ne dobilo zadostne večine. Ravno to pa bo menda levičarje pripravilo, da se bodo naposled vdali. Oni so preveč prebrisani, da bi takoj ne spoznali dobička, ki se jim kaže.

Ako bi sedanje ministerstvo odstopilo vsled važnosti, ki jo vojaška postava za najvišje kroge ima, ni dvoma, da bode prišlo na krmilo odločnejše avtonomistično ministerstvo, katerega prvo delo bi bilo razpust državnega zbora. To pa liberalci dobro čutijo, da pri novih volitvah, ki bi se godile pod vodstvom desni stranki prijaznega ministerstva, zgubé prav mnogo svojih dosedanjih sedežev in se skričijo v tako manjšino, da bi bilo njeno oporekanje prav slabo in za vlado prav nič ne nevarno. Zato pa mislim, da bodo pri vsem svojem grozenju, kadar pride odločilni čas, lepo krotki ostali in v zadostnem številu glasovali za vojaško postavo po vladnem predlogu, ker bi bil v tem slučaju razpust državnega zbora za avtonomistično stranko jako ugoden, bi človek skoraj želel, da naj liberalci le prav hudo nasprotujejo in pri glasovanju složni ostanejo. Pa bode tudi konstitutivno društvo ljubljansko sprevidelo nevarnost in svojim privržencem svetovalo, da naj bodo pametni in previdni. Morda liberalci samo tega dobrega sveta čakajo, da se konečno odločijo. Bomo videli!

Slovenske terjatve.

Česki poslanci so izročili svetlemu cesarju spomenico, kjer so navedli vse svoje terjatve

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

XXXIII.

Alozijejišču vodja je bil takrat sedanji gosp. knezoškof ljubljanski, prefekta pa gg. duhovnika Grabnar in Košmerl; razen teh je v poduku pomagal še bogoslovec g. Kemperle, blag in jako talentiran mladenec, katerega je pa že drugo leto vzela smrt, ker je bil duh njegov premočan za šibko truplo. On je bil res izgled mladenca za duhovni stan se pripravljajočega.

Drugo- in tretješolci smo imeli šolo v zavodu, zato so bile v sobi nastavljene na eni strani šolske klopi z vso za šolo potrebno opravo vred, na drugi pa naši pult, pri katerih smo se učili in pisali; v šolo toraj nismo imeli daleč, kar presedli smo se od leve na desno, pa je bilo. Profesorji so nam bili prej imenovani gospodje in ti so bili boljši od marsikterega sedanjega, ki svojo učenost rajše zunaj šole kakor v šoli prodaja. Posebno dobro se spominjam gospoda vodje, sedanjega knezoškofa, kako veličastno nam je razlagal

krščanski nauk; kako smo ga vsi pazljivo poslušali, kako smo zrelí vá-nj tudi v kapelici, kedar nam je s prižnice govoril, ker ni le bral, kakor dva ona gospoda. To je bil rešpekt, kakor ga tak nauk tudi zasluži.

Gospod Košmerl je bil dober latinec, jaz, ki sem se s svojo latinščino še s prve šole nekoliko bahal, ker sem imel najboljši red v nji, sem moral zmiraj naperjati se, da sem mogel zadovoljiti ga; vendar se mi to tudi ni zmiraj posrečilo, ampak parkrat sem moral zavoljo nje kositi v šoli (kar pa ni bilo tako hudo, ker so mi drugi potem več prinesli, nego bi bil spodej pri mizi dobil). Tudi nemščino je ta gospod imel pri nas, a s to ni bilo težave, ker sem bil v nji vendar še boljši od svojih tovaršev in smo imeli tudi domačo knjižnico za mladino, katero sem jaz pridno obiskoval. V druge šolske predmete sta se delila gospoda Grabnar in Kemperle; oba sta bila dobra učitelja in ker nas je malo, le 11 biló, smo se tudi učili, ker smo se morali, drugače ni bilo kosila ali pa igranja ne.

Petja učit je hodil unanji sedmošolec, zdaj duhovnik na Dolenjskem. S principa bi se

bili morali vsi učiti tudi petja, zato smo bili poklicani že prve dni vsi drugošolci v sobo, kjer je stal glasovir, da nas učenik poskusi. Ko nas vse ogleda, vpraša:

„Ali pozná že kdo note?“

„Jaz“ — doni ponosno iz mojih ust.

„Tako? Ali znate tudi kaj igrati na glasoviru?“

„Dve pesmi: „Potonka“ in „Tičica prepevala“ — odgovorim na to.

„Kdo vas je učil?“ — poprašuje dalje.

„Sam sem se, v Kamniku v samostanu.“

„No, poskusite“ — veli in se umakne s stola ter potisne mene ná-nj.

Jaz sedem in začnem z en'm prstom leve roke klepati po kolčkih glasovira — po belih, se ve da, ker črnih sem se bal, bi bilo koj vse zmedeno. Moji sošolci se smejejo zadej, dokler me učenik ne ustavi z besedami:

„Že dobro, se vidi, da ste se sami učili. Kako pa z notami? Poskusimo, če znate te tudi tako dobro.“

Na to mi pokaže note, a jaz sem poznal le tiste „bele“. „črni“ (s križci in *b*) ne.

„Nekaj je že“ — reče učenik — „poskusimo še, kak glas bote peli.“

zastran jezikove ravnopravnosti v viših srednjih in nižih šolah in pri uradovanju. Ob enem so ministerstvu naznanili svoje želje, in novine poročajo, da je vlada pri volji, izvesti narodno ravnopravnost v okviru ustave. Mi ne dvomimo, da se bodo pri tej priložnosti oglasili tudi naši slovenski poslanci, ter da bodo vlado seznanili z razmerami na Slovenskem, kakošne so, in kakošne bi morale biti, ako bi se izpolnival član 19. drž. osn. postav.

Vzemimo najprej urade. Dokler nimamo više sodnije v Ljubljani, in dokler smo Slovenci praklenjeni na Gradec, tako dolgo bo tudi nemščina prevladovala pri sodnijskih uradih. Potrebujemo tedaj više sodnije za vse Slovence v Ljubljani. Ob enem pa bi se morali prestaviti slovenščine nezmožni uradniki od nas proč, Slovenci, ki drugodi službujejo, pa k nam nazaj.

Vendar nam še vse to nič ne koristi, dokler ni uradnikom in že prej učencem juridičnim priložnost dana, naučiti se slovenskega uradovanja, zato potrebujemo juridične fakultete, bodisi v Ljubljani, bodisi kje drugje, kamor bi bili primorani v šolo iti tisti juristi, ki hočejo med nami službo dobiti.

Dokler se tega vprašanja resno ne lotimo, tako dolgo tudi resno ne smemo misliti na slovensko uradovanje pri sodnijskih in političnih uradih. Kaj nam koristi, če se res napravijo v Gradcu slovenske juridične stolice, kakor je g. dr. Vošnjak v adresni debati naglašal, ako bi se pa s temi predavanji tako ravnalo, kakor s slovenščino v srednjih šolah, da bi bilo vsakemu dijaku na prosto voljo dano, obiskovati jih ali ne, in ako bi se mu te ure ne vštivale, ako mu niti izpita ne bi treba bilo, delati iz slovenskih predavanj! Brez ostre določbe, da jurist, ki teh predavanj ni poslušal, ne more pri nas službe dobiti, ne bomo nič na boljem ko prej.

Vprašanje univerze pustimo za zdaj na strani, ker ne dvomimo, da bo tudi to vprašanje dozorelo, da bo prišel čas, ko ne bo mogla ena posamezna oseba zbegati javnega mnenja celega naroda. Potrebno slovenske univerze smo dosti jasno dokazali; kdaj jo bo mogoče ustanoviti, učil nas bo čas. Obrnimo se tedaj k srednjim šolam.

Na Kranjskem, mislimo, ne bi škodovala čisto slovenske srednje šole, samo da ostane

nemščina obligatni predmet. Kočevska gimnazija, ki bo tako zmrznila zavolj pomanjkanja učencev, naj pa se naredé niže gimnazije s slovenskim učnim jezikom v Kranji in v Postojni. Da se takozvanim „Nemcem“ na Kranjskem krivica ne godi, naj se naredite v Ljubljani dve gimnaziji, ena slovenska in ena nemška; saj je sedajna gimnazija tako prenapolnjena. Na realki pa naj se naredé paralelke. Na gimnaziji v Novem mestu se šolajo skoraj sami Slovenci, tedaj naj se ta gimnazija prva posloveni, kar je toliko prej mogoče, ker so profesorji večinom slovenski. Na Kranjskem bi bile tedaj sledeče srednje učilnice: v Ljubljani in v Novem mestu slovenski gimnaziji z nemščino kot obligatnim predmetom; v Kranji in Postojni slovenski nižji gimnaziji z nemščino kot obligatnim predmetom; v Ljubljani nemška vsa gimnazija s slovenščino kot obligatnim predmetom; in višarealka z nemškimi in slovenskimi paralelkami.

Učiteljska pripravnica za moške naj se čisto posloveni; ženska pripravnica pa naj se odpravi.

Ljudske šole naj bodo po vsi deželi slovenske, razun kočevskih in weissenfelzarskih.

V Celji, Mariboru in Ptujju naj se napravijo slovenske in nemške paralelke, v Gorici slovenske in laške.

Kolikor bo mogoče, naj se skrbi tudi za koroške, tržaške in isterske Slovence, osobito naj se ljudske šole na Koroškem med Slovenci poslovenijo, kakor zdrav razum zahteva. Da v Trstu ni nobene slovanske srednje šole, in tako tudi v Istri ne, to je škoda za Avstrijo in za Slovence in Hrvate.

Poklicati se morajo nadalje naši slovenski profesorji domu na domače učilnice, kjer jih zelo potrebujemo. Ako ima le vlada resno voljo, se nam lahko pomaga, in če so Čehi na noge stopili, tudi mi ne smemo zaostati, marveč terjati to, kar nam gre po pravici božji in človeški.

Ostane še vprašanje volilnega reda. Tudi o tem smo v našem listu že dosti govorili. Českemu deželnemu zboru je naročeno, naj on stavi predloge in naj podá pregled volilnega reda, kakoršen je bil do zdaj, in kako bi se dal bolj pravično urediti. Mislimo, da se imamo mi Slovenci tudi dosti pritožiti o tej zadevi. Krivice volilnega reda na Kranjskem smo do-

sti jasno razkazali; naj se sestava novega reda izroči komur koli, bolj krivično za nas Slovence ga ne more sestaviti. Če vzamemo za podlago število prebivalcev ali velikost davkov, zmirom bomo našli velikansko večino na slovenski strani, in vendar imamo nemškutarsko večino v deželnem zboru. O razpuščenju tega zbora ali o novem volilnem redu, kakor ga vlada pretresuje za česko kraljestvo, o tem za nas nič ni govora, — ker se mi ne potegujemo tako energično za svoje pravice, kakor Čehi.

Govori se o enakih pravicah, govori se o spravljalnosti sedajne vlade, o enakopravnosti jezikov, — toda vpraksi se naša narodnost naprej zatira, tako da koroški Slovenci komaj dihati smejo, štajarski in gorški so malo na boljšem, in na Kranjskem deželni odbor hoče dekretirati ponemčenje ljudskih šol! Nič manj ko 40 ljudskih šol na Kranjskem se ima v kratkem ponemčiti, in to pod Taaffejevo vlado!!

Dr. Vošnjak, ki je zoper ta sklep deželnega odbora protest objavil v „Narodu“, bo našel boljše inštanco za ta protest na Dunaji. Slovenski poslanci bodo brez dvombe posnemali izgled Čehov, in storili enake korake za ravnopravnost slovenskega jezika v šolah in uradih.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 19. novembra.

Ustavoverci so se vdali; glasovali bodo za vojaško postavo, kakor smo že zadnjič omenili. Kaj jih je k temu napotilo, ali upanje do zveze z Nemčijo, kateri hočejo s tem priskrbeti močnega zaveznika, ali pa strah, da bi Taaffe res vtegnil vlado Hohenzwartu prepustiti, to je zdaj še uganjka.

V odseku za vojaško postavo so se sicer Rechbauer, Schöffel in Czedit še ustavljali, pa večna odseka je njih nasvete zavrgla, ter sprejela vladni predlog nespremenjen. Kakor se kaže, bo ta predlog v zbornici zadobil dvetretjinsko večino, ker klub liberalcev je že sklenil, da hoče za desetletno podaljšanje vojaške postave glasovati, samo v mirnih časih hoče armadi 25.000 mož odtrgati, kakor je predlagal Czedit. Mislimo, da s temi 25 tisoči ne bo ravno toliko prihranjeno.

S tem vdari na kolček A in čakaje gleda na moja usta, da bi kaj prišlo z njih. Ko le in le nič ni, me spodbuja:

„No A—A—A? Ali nimate glasu?“

„Daj no, daj“ — me dregajo sošolci zadej, jaz odprem usta in slišati je z njih nekaj, kar ni ne glas, ne krik, najbolj podobno pa bletanju mladega teleta, ki svoje matere išče. Za mano h hitanje in glasen smeh, učenik zatise ušesa in miga z rokami:

„Dosti, dosti, za božjo voljo! Vi niste za petje, kar idite!“ Te za me tako sramotne sodbe mojega glasu strašno vesel skočim brž ven in grem na dvorišče, kjer so drugi žogo bili. Kmalu pride za mano sošolec, zdaj trgovec na velikem trgu v Ljubljani, kterega je bil učenik poslal za mano rekši mu, naj mi gre sekundirat, ker to bo duet, da bodo ljudje kar skup leteli.

Tako glede petja ni bilo nič z mano, pa to ni bila posebna nesreča za zavod; Alojzijevišče je imelo tudi brez mene ravno tisto leto tako izvrsten moški zbor, kakoršnega morda v Ljubljani ni bilo. Kolikokrat sem se eš pozneje spominjal petja v kapelici, ki je

bilo tako mlo, tako do solz ginljivo! Vse drugo z Alojzijevišča sem pozabil prej, ko to petje. Kolikokrat sem pozneje po svetu na samotni poti žvižgal in brenčal ktero teh cerkvenih pesem in jezil se, da je moj glas tako okoren, da pokazi ves spominj, če ga z grla spustim. Ta je bil kakor ubit zvon, ušesa moja so se vselej zvijala bolečin, kedar jih je dosegel ta po notah ne izrazljivi glas.

Življenje v zavodu je bilo — vsaj kar se mene tiče — tako, da bi si boljšega ne bil nikdar želel. Miza se mi je sama pogrinjala, kruha so mi nosili v sobo, zeblo me ni več tako, lačen nisem bil, zabave je bilo pa tudi dosti, čeravno smo se morali hudó učiti. O prostih urah smo si preganjali pozimi čas s „frnikolanjem“ po sobi, z „domino“, „Herr Jägerle“, „Ritterspiel“ itd., stava so bili orehi in lešniki; tudi smo se po vrtu pridno kepali in pri tem imeli cele vojske: poleti pa smo kegljali, največ pa bili žogo. Živeli smo vsi v lepem sporazumljenju med sabo, osmošolci so občevali z nami kakor drugi, vsi smo bili kakor ena rodovina, zaničevan nobeden, le nagajali smo kteremu, in za to sta bila posebno dva „objecta foppabilia“.

Se vé, da smo bili tudi razposajeni in uganjali razne burke, ker sit konj rad brca, mi pa smo imeli prav dobro hrano; ali takih burk, ki so marsikom, tudi meni, naklonile večkrat post, ne bom vlačil na javnost. Jaz sem bil silno zadovoljen z vsem, g. Košmerl me je obrajtal zavoljo latinščine in nemščine in bil sem njegov ministrant, kedar je šel v Šenklašč, za to sem imel od njega vsak mesec po eno ali dve srebrni dvajsetici, ktere sem pa v roko dobil le, če mi je bilo kaj treba kpniti.

Spominj moj na Alojzijevišče je toraj vsakako prijeten, le nekaj sem vjel tam, kar bom do smrti nosil po svetu, to je: kratkovidnost. Dobil sem jo pri lojenih svečah, ktere so nam zvečer pri učenju in pisanju pozimi brlele; vsekuje in čedi tako svečo kakor koli, čez par minut se začne tresti svetlobajju luč migljati kakor zvezda; ker smo imeli pa mi takih sveč vsi skup šest, ni bilo mogoče, da ne bi bila začela tresti se vsaj ena in tako je bila vsa svetloba v sobi zmiraj taka, kakor da bi s trepalnicami migal. — Ko sem čez leto in dan prišel z Alojzijevišča, že na šenklaško uro nisem več videl, čeravno sem prej s fran-

Odsek za državno pomoč onesrečenim krajem je sprejel vladni načrt postave, da se imajo Istri dati državna posojila brez obresti na petletno vračanje, da se bodo mogli Istrani čez zimo preživeti in si spomladi semena kupiti. To je jako hvalevredna postava in bo v veliko tolažbo Istranom, ki so po slabi letini tako hudo zadeti. Ob enem potuje minister za kmetijstvo, grof Falkenhayn, po Goriškem in po Istri, da se po lastnem vidu prepriča o bedi prebivalstva. Take skrbi za ljudstvo še nismo kmalo videli, in sedajna vlada kaže s tem svojo simpatično stran; vidi se, da so možje našega duha na krmilu.

Nek francoski časnikar se je pogovarjal z grofom **Taaffejem**, in vladna „Presse“ prinaša ta pogovor, ki pa nema nič novega v sebi. Taaffe je naglašal, da je minister nad strankami in da bo poskušal državno zbornico napeljati k praktičnemu delu za blagostan ljudstva, ter omeščati politična nasprotja.

Česka deputacija, Rieger, Šrom in Lobkovic, so bili pri cesarju prijazno sprejeti, in cesar jim je obljubil, da bo vladi dal potrebne ukaze, da se narodna ravnopravnost na Češkem praktično izvede. Ustavoverci se v žnabile grizejo, ker pravičnosti te terjatve ne morejo ovreči. Upati je, kedar bodo česke želje izpolnjene, da bo tudi za Slovence nekaj odpadlo.

Vnanje države.

„Nord. Allg. Zeitung“ tako piše, kakor bi bila zveza med **Avstrijo** in **Nemčijo** že gotova, in sicer z ostjo zoper Rusijo, o katerej pravi, da ni v nobeni prijateljski dotiki več z Nemčijo. Ta Bizmarkov organ premlava stare fraze o panslavizmu, ter pravi, da je panslavizem smrtni sovražnik Avstrije, in da se je tedaj morala Avstrija zvezati z Nemčijo zoper Ruse. Kdo pa je panslavizem naredil, če ne tisti slovanožrci, ki so s teptanjem Slovanov silili posledne, da so pomoči začeli pričakovati od Rusije! Ako se pa avstrijskim Slovanom ne bo godila nobena krivica, potem se na panslavizem še spominjali ne bodo. Odkar je Taaffe na krmilu, se pri nas o Rusiji jako malo govori in piše; dokaza dovolj, da so Slovani le ob najhujšem pritisku mislili na ruske brate; komaj pa se jim prikaže v Avstriji nekoliko upanja, že se zopet tesno oklepa Avstrije. Nevarnost panslavizma

se tedaj prav lahko na drug način odžene, s pravičnostjo naproti Slovanom, ne pa s prusko zvezo. Sicer pa Bizmark dobro vé, da Rusija nema vojnih želj proti Avstriji ali Nemčiji; tisti, ki miru ne dá, in prepira išče, je le Bizmark sam, ki ga ruska slava in veljavnost, pomnožena po zadnji vojski, v oči peče, in bi rad z zmago nad Rusijo utrdil svojo hegemonijo, Avstrijo pa prisilil, stopiti pod prusko vazalstvo, on hoče anektirati Saksonijo, Avstriji pa odločiti le toliko samostojnosti, kolikor je ima zdaj Bavarska. In da bi prišla Avstrija v tak sramoten položaj, naj se še na strani Bizmarka prej zoper Ruse bojuje, kakor so se Bavarci in Virtemberžani borili zoper Francoze v to svrhu, da so potem pruski vazali postali! Prosit!

Isti list tudi dokazuje, da Francija ne more Avstriji zaveznik biti, ker Francozom na razpadu Avstrije ni toliko ležeče, ko Nemcem. (Verujemo, pa v drugačnem smislu.)

Kaj se bo Avstrija Rusov bala, ki jej nič nočejo? Rusija nasproti nam ni bila nikdar agresivna, in kot tako jo le Bizmarkovi agenti slikajo, da bi pridobili Prusom gotovega zaveznika, Avstrijo.

Kam bodo prusijani, unanji in notranji, našo državo še dotirali?!

Politično obnebjje se vedno bolj temni, in težko, da bi potovanje carjeviča zamoglo razpediti črne oblake, ki se zbirajo ob Visli na nemško-ruski meji. Bomo videli, kaj bo; mi ne moremo nič predruščiti.

Izvirni dopisi.

S Šmihela na Dolenjskem 16.

nov. Dne 28. pr. m. bila je na gornjih Šicah topliške podružnice lepa slovesnost. Odprla se je namreč isti dan ondi nova ljudska šola. Ne bi pisal v nobenem obziru o tej šoli, pa nagon čutim zato, naj bi eni ali drugi soseski to v spodbudo in posnemo bilo.

G. Miha Zamida, posestnik na Uršnem selu, sedanji župan topliški, poštenjak na vse strani, želel je že več časa, da bi mladež njegove okolice bila podučevana v potrebnih naukih, se omikala in odgojila, kar bi nji boljše bodočnost znalo donesti. Ali kako to? Šola topliška je oddaljena, 1³/₄ ure je do nje; v bližnji kako ustanoviti ni mogoče v tako sla-

bih časih. Sklene tedaj pred 2 leti višje šolske oblasti prositi za vstanovitev kakor tudi podpore za novo šolo na gornjih Šicah. Prošnja njegova je bila vsestransko uslišana in dobil je tudi lepo svoto 3000 gld. podpore za zidanje. — Ta svota pa ne bi bila zadoštevajoča za poslopje, šoli primerno, trebalo bi še najmanj 2000 gld. Kje pa toliko denarja vzeti pri tako majhni in revni soseski? Ne preišlje dolgo, marveč skliče svoje dobre in za šolo vnete sosede ter jim stori predlog, naj bi vsak po moči, kdor ima živino, privoza-val, drugi pa, ki živine nimajo, naj bi z rokami delali tako imenovano tlako. Ta predlog je bil enoglasno sprejet in sklep storjen iti precej na delo. Pričelo se je toraj delo in zidanje se vzdigovalo od dne do dne, dokler ni bilo izgotovljeno, kjer zdaj stoji ponosno in krasno na prostoru prej s skalovjem in grmovjem obdanem.

Naj mi bo dovoljeno še nekatere črtice pridjati o slovesnosti. Ob 10. uri zjutraj dohitimo z g. Dergancem, profesorjem novomeške gimnazije in našem obče čislanim in spoštovanim nadzornikom, na Šce in zagledamo mnogo zbranega ljudstva pri cerkvi stati; kakega pol kilometra proč od cerkve pa je stala šolska mladina s stariši. Vse je bilo vredjeno, in na čelu so stali učitelj, župan, nekteri srenjski možje in predsednik krajnega šolskega sveta. Predsednik gosp. Šobar pozdravi prišle, potem se sprevod prične proti cerkvi z ondotno godbo in pokom možnarjev. Bila je potem sv. maša, katero so služili g. Šobar, duhovnik v pokoju. Po sv. maši gremo v novo šolsko poslopje, kjer je g. nadzornik spodbudljivo govoril, povdarjal korist šole in stariše, ki so skoro vsi s svojimi otroci prišli, spodbujal k pridnemu pošiljanju svojih otrok v šolo Gospodu učitelju je priporočal, mladino ne le v šolskih predmetih pridno podučevati, ampak tudi v kršanski veri in k lepemu državljanškemu življenju jo zvesto odgojevati in več takega. Da je gosp. nadzornik tudi župana in g. predsednika krajnega šolskega sveta opomnil na nju dolžnosti do šole, se razume samo ob sebi. Zdaj zadoni trikrat „živijo“ po lepi šolski sobani, zapoje se cesarska pesem, kar tudi pred vratmi godba zaigra, možnarji zagrome in šli smo potem k obedu, ki ga je g. Zamida pri g. učitelju naročil. Pri obedu na-

čiškanskega mosta razločil vse številke ure na Gradu.

S tem bodi končan oddelek Alojzijevišča. ker vse je bilo večidel tako, kakor je še zdaj. Ob koncu leta smo delali javno skušnjo pri gimnazijskih profesorjih. Prestali smo jo vsi dobro, jaz sem dobil menda najboljšo spričevalo, vsaj sem ga bil tako vesel, da sem ga s ponosom pokazal očetu rekoč:

„S tem bote menda vendar zadovoljni — ne?“

„Se bo videlo“ — odgovoré oče — „če te bodo še obdržali v Alojzijevišču, bo že dobro.“

Po zahvali pri vseh štirih gospodih in po slovesu pri soščolcih in tovarših greva z očetom domú. Škrinjo mojo, v kateri je bila največ vredna moja zbirka metuljev, pustiva v sobi in vzameva le ključ seboj; gospod Košmerl je namreč rekel, da bom drugo leto tako zopet prišel nazaj. Po poti nalašč zopet vkre- neva v Šentvidu h Krajičcu, da bi pokazala g. župniku Potočniku moje spričevalo, na kterem je bilo moje ime pravilno pisano.

„To pa že, to“ — prikima gospod —

„in spričevalo je tudi dobro. Fant zasluži polič vina.“

Gospod je bil zelo prijazen, samo to mu ni bilo všeč, da sem jaz v slovensko govorjenje zmiraj vtikal nemške pokranjščene besede.

„I, kaj vruga, ali res ne znaš več slovenski, kakor se domá govori?“ — zarohni nad mano.

„Saj to nič ne velja“ — se oglasio oče — „dokler ni nemški znal, je bil slab, zdaj ima pa dober cajgues.“

„No, cajgues! Še tega se manjka, da bi kmetiški študentje nosili tak jezik domú, kakor vojaki“ — zarohni gospod vnovič in reče očetu: „Ali veste vi, kaj je cajgues?“

„To-le, kar je fant v šoli dobil.“

„To je spričevalo — list, ki pričá, kaj se je fant naučil, razumete?“

„V Ljubljani pa pravijo cajgues, to sem povsod slišal“ — ugovarjajo oče.

„V Ljubljani so vsi osli, to je Sodoma in Gomora za naš domači jezik“ — se togoti gospod.

Konec pogovora je bil ta, da je gospod ves nevoljen ustal ter vrgel očetu besede:

„Ali veste sv. evangelija besede: Kaj pomaga človeku, če pridobi vse bogastvo sveta, pa na duši škodo trpi? Kaj pomaga, če vaš sin še tako lepe cajguese nosi domú, pa se naleze tujega duhá! Bolje, da krave pase, ko da se spridi in se pridruži tisti, čedi, ki narod naš zatira. To si zapomnita, vin in on!“

Po teh besedah odide gospod ves razburjen, mi-dva greva tudi oba osupnjena najprej molčé drug za drugim, še le na vižmarski ledini spregovoré oče:

„Ta gospod so pa res čudni. Lani o sorej si imel slabše spričevalo, pa so bili tako prijazni, zdaj so pa tako zarohneli nad mano! Bova videla, kaj bodo rekli gosp. kaplan.“

Tudi jaz sem jel preišljevati, zakaj bi bil gospod župnik Potočnik tako razjezil se nad nama. Po dolgem pogovoru sva prišla do sklepa, kterega so oče izrazili v sledečih besedah:

„Ta je že bosa. Kranjski jezik ni za nič, če bi bil za kaj, bi pa kmetu, ki ga zna, ne bilo treba v šolo hoditi. Če bi šentviški gospod ne znali nemški, bi pa tudi ne bili fajmošter.“

pijalo se je presvitlemu, cesarju, g. okrajnemu glavarju, g. nadzorniku in drugim načelnikom šole in navzočim gostom. O mraku še le smo se razšli s srčnim vošilom, da bi nova šola dober vspeh imela, česar je upati, ker ima dobro in vneto predstojništvo kakor tudi marljivega, sposobnega in neutrudljivega učitelja. Pri koncu se naj še izreče: Slava g. Zamidu, ki se je toliko trudil in tako umno vodil vse šole zadevajoče reči.

Telegrama „Slovenca.“

Z Dunaja, 19. novembra.

Vojni postavi zmaga vladina čedalje gotoveja. Lasser je umrl. Stan grofa Barbota nespremenjen. Sklep ljubljanskih kazincev vzbuja splošno posmehovanje.

Grofu Barbotu je nekoliko odleglo Junija meseca pretrgane cerkvene obravnave Rusije in Vatikana se vsled želje cara zopet prično. Davkovski odsek pripravlja kmetijstvu ugodno postopanje.

Domače novice.

V Ljubljani, 20. novembra.

(Včerajšnji dan.) god naše presvitle cesarice, se je praznoval 19. tega mesca s tem, da so imele vse šole slovesno mašo v stolni cerkvi in potem prost dan. Nam Slovincem je ta dan tudi še v drugem obziru važen, 19. november je namreč obletnica Bleiweisove svečanosti, ktere menda ne bo nobeden, ki jo je videl, pozabil.

(Vabilo) k besedi v narodni čitalnici (prvi zimske sezone) v nedeljo dne 23. novembra 1879. Program: 1. Havlasa — „Črnogorac“ veliki moški zbor. 2. Prolog k zabavam zimske sezone, govori gospa Albina Valenta. 3. Heidrich — „Prva ljubezen“, čveterospev. 4. Eisenhut — „Bura“, zbor z bariton-samospevom, poje gosp. Valenta in moški zbor. 5. Norišnica v prvem nadstropji. Vesela igra v 1 dejanji, česki spisal F. Šambark, poslovenil Josip Starč. Začetek ob 7. uri zvečer. K tej besedi častite družbenike uljudno vabi

Odbor čitalničin.

(Za dijake.) Po naznanilu deželne vlade kranjske je razpisanih 34 šolskih ustanov (štipendij) za dijake, prošnje z dotičnimi spričevali se imajo podati šolskemu vodstvu do 30. t. m.

(V izgled notarjem in advokatom na Slovenskem.) Gosp. Ignacij Gruntar, notar v Logatcu, objavlja v „Laibacherici“ čisto slovensk razglas, ki se kaj lepo odlikuje od drugih nemških. To je enkrat mož, ki nema slovensščine samo na jeziku, ampak jo dejansko rabi. Naj le tako napreduje in nadaljuje. Drugim advokatom in notarjem pa bodi to v izgled!

(Propadanje nemčurstva na Kranjskem.) V dveh listih smo že omenili, kako peša nemčurstvo v Ljubljani po svojih glavnih stebrih; slabo je namreč s filharm. društvom, slabo s kazino. Danes imamo omeniti, da tudi nemško gledišče slabo stoji. To posnamemo po lamentacijah „Laibacherce“ in „Tagblatt“, ki na vso saponita ljudi v gledišče, pa skoro zmiraj zopet tožita, kako prazno je navadno. Le operete, v kterih se ženske kažejo v moški obleki ali pa v taki, v kakoršni bi ne šla nobena s hiše in tudi na ples ne, še vlečejo naše za „umetnost vneto“ mestno občinstvo v gledišče, razen teh k večjemu še kaka polzka igra francoskega ali laškega izvirnika. Pičlemu obiskovanju nemškega gledišča se mi nikakor ne čudimo, ker vemo, da množica ljudstva ne mara metati denarja tje tujemu zavodu. Bolje liter dobrega domačega vina v pošteni krčmi, kakor vsa taka predstava v gledišči.

(Porotne sodbe) trajajo v Ljubljani že tedni. V pondeljek je prišel na vrsto Bobek, ki ga dolže, da je umoril za nuskim zidom čevljarja s Šiške. Poslušalcev vse polno, povabljenih čez 40 prič, razprava je trajala tri dni. Zatoženec je bil obsojen v ječo za vse žive dni, njegova ljubica pa na štiri leta. O važnejih obravnava bomo mi o svojem času skupno poročali.

(O živinski kugi.) Deželna vlada naznanja, da je do zdaj poginilo in pobitih bilo 488 goved, 14 ovac in 1 koza. Okuženih je še 23 vasi in krajev, 30 jih je pa že prestalo kugo. Za okužene okraje so razglašeni črnomeljski, litijski, krški in ljubljanski. V teh je prepovedan vsak somenj, živinski somnji pa sploh po vsi kranjski deželi.

Razne reči.

— Ravnokar je izšel tretji zvezek „zbranih spisov r. Ant. Mart. Slomšeka.“ Zbral in vredil g. Miha Lendovšek. Kujiga obsega 22 raznih životopisov ter velja broširana 1 gld. 30 kr. v katol. bukvarni.

— Kako se poslužujejo Slovani abecede. S cirilico pišejo Rusi in in sicer pravoslavni Rusovi piše 35,208.202; razkolnikov 8,011.325; katolikov 350.000, zedinjenih 200.000; skup 43,769.527. Dalje Malorusi, med njimi pravoslavni 10,163.243; razkolnikov 2.951; katolikov 350.000; unijatov 2,907.906 vseh 13,324.100. — Potem pišejo s cirilico Bulgari, med kterimi katoliki 13.160; pravoslavni 4.271.773; unijati 30.000, protestanti 5.000, muhamedanci 400.000; skupaj 4.719.933. — Srbi in sicer katoliki 900.504; pravoslavni 3,302.670 muhamedanci 500.000; skupaj 4.703.174. Vseh Slovanov ki pišejo s cirilico je tedaj: 66,516.734. —

Z latinico pišejo pa Poljaki; katoliki 9,083.578 protestanti 520.000 vsega skupaj 9,603.578. — Čehi med kterimi je katolikov 4,701.154. — Slovaki in sicer katoliki 1,958.826. — Hrvatje, med njimi je katolikov 1,414.480; unijatov 9.520; skupaj 1,424.000. — Slovenci, katoliki 1,272.000; protestanti 15.000 vseh skupaj 1,287.000. — Srbi Lužičani kjer je katolikov 12.000 in protestantov 124.000 skupaj 136.000. — Vseh Slovanov, ki pišejo z latinico je 19,260.557.

— Od lepoznankega lista „deutscher Hausschatz“ je izišel drugi snopič, ki obsega: Das unheimliche Haus. Roman von Alfred Hugo (Fortsetzung). — Eine Vielverkannte. — Ein Opfer der Nihilisten. Humorige Novelle von Adolf Schirmer (Fortsetzung und Schluss). — Der Grl-Robber. Ein singhalesisches Abenteuer von Karl May (Fortsetzung). — Berliner Chronik. Von Dr. X. — Eine Seele ohne Gott. Gedicht von Ferd. Heitemeyer. — Ist „Kanzelholz“ gesundes Holz? Von Dr. J. A. Schilling. — Berliner Chronik Von Dr. X. — Hoffnung. Gedicht von Franz Alfred Muth. — Allerlei.

— V Tokio, glavnem mestu japonskem, so ustanovili geografično društvo, ki stopi v zvezo z zemljepisnimi društvi civiliziranega sveta. Predsednik društvu je cesarski princ Kita Širakava. Udov šteje okoli 100. Društvo ima posebno namen, natančno preiskati japonsko cesarstvo.

— Po načrtu admirala Popova po naročitvi ruske vlade v Glasgowu strojijo veliko vojno ladjo „Malskov“. Nova ladja bo podobna želvi in vsled te konstrukcije sovražniku jako nevarna; kanonske kroglice jo bodo mogle le poškodovati, če bodo padle navpično no oklep. Le proti torpedi še ni zavarovana.

Mašina je 10.000 konjskih sil močna. Na ladjo bodo postavili 4 kanone po sto ton. Ladja bo 500 čevljev dolga in 100 široka.

— V Kijevu so se letos vpeljali višji naučni kurzi za ženske, ki so v sorodstvu z vseučilišči. Podučuje se v dveh oddelkih, v filologično-historičnem in matematično prirodnoznanstvenim. Prvi oddelek šteje 184 in drugi 137 slušateljic. Učnih moči je 21 me njimi 17 vseučiliščnih profesorjev.

— Vredništvo „Timesovo“ je vpeljalo telephon v svojih prostorih za porabo. Vredniško sobo in tiskarno je zvezalo s telegrafnim dratom in zdaj sodelalci vredništva stenografrane spise, mesto prepisovati, kar s pomočjo telephona stavcem narekujejo.

— Kako se delé Slovani po veri: Katolikov je 19.315.701; pravosl. 62,945.888; razkolnikov 8,014.276; unijatov 3,147.426; protestantov 1,454.000, muhamedanov 900.000. Vseh Slovanov skupaj je 95.777.291. Res, lepo število!

Telegrafične denarne cene 18. novembra.

Papirna renta 68.— — Sreberna renta 70.65 — Zlata renta 79.85 — 1860letno državno posojilo 127.25 Bankine akcije 837 — Kreditne akcije 267.26 — London 116.35 — — Ces. kr. cekini 5.54. — 20-frankov 9.32.

Denarstvene cene 19. novembra.

	Državni fond.	Denar.	Biago.
5%, avstrijska papirna renta	68.—	68.15	
5%, renta v srebru	70.65	70.80	
4%, renta v zlatu (davka prosta)	79.85	79.65	
Srečke (lozi) 1854. l.	122.—	122.50	
„ „ 1860. l. celi.	127.60	127.—	
„ „ 1860. l., petinke	130.—	130.50	
Premijski listi 1864. l.,	165.50	166.—	
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%,	99.75	100.50	
Kranjske, koroške in primorske po 5%,	96.50	97.50	
Ogerske po 5%,	84.—	85.—	
Hrvaške in slavonske po 5%,	99.—	92.—	
Sedmograške po 5%,	84.50	85.25	
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke	833.—	835.—	
Unionske banke	93.20	94.—	
Kreditne akcije	268.20	268.40	
Nižoavstr. eskomptne družbe	810.—	820.—	
Anglo-avstr. banke	134.—	134.20	
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gid. a. v.	170.50	171.—	
Tržaške „ 100 „ k. d.	119.—	120.—	
„ „ 50 „ „ „	61.—	63.—	
Budenske „ 40 gid. a. v.	39.50	40.—	
Salmove „ 40 „ „ „	48.50	49.—	
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	36.50	36.75	
Clary-jeve „ 40 „ „ „	37.50	38.—	
St. Genois „ 40 „ „ „	42.—	42.50	
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	38.—	38.—	
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	30.80	31.20	
Srebro in zlato.			
Ces. cekini	5.54	5.56	
Napoleons'd'or	9.32	9.33	

Wilhelmov rimski, skušeni in pravi flašter

zoper
rane, opeklino
in
ozeblino

Ta flašter je od cesarja potrjen. Posebno dober je ta flašter pri globokih in razpetih ranah, pri bulah in bezgavkah, pri zastaranih in odprtih bulah na nogah, pri skelečnih izpuštkih, pri črvu v prstu, pri botnih in vnetih prsih, pri opeklinah, otiskah in ozeblinah, pri kurjih očesih, če iz nog teče itd. Ena škatljica velja 40 kr. Pošiljam zmirom po dve škatlji za 1 gl. z zavitkom vred. Ta flašter izdelujem le jaz. (2)

Franz Wilhelm,

lekar v Neunkirchen pri Dunaju.

Na prodaj pa ga ima tudi

Peter Lasnik v Ljubljani.